

WRABER, M., 1969: Pflanzengeographische Stellung und Gliederung Sloweniens. Vegetatio (The Hague) 17: 176-199.

WRABER, T. 2007: 2 x Sto alpskih rastlin na Slovenskem. Koledarska zbirka 2007. Prešernova družba d. d., Ljubljana.

MARKO ACCETTO

Cynoglossum creticum Mill.

Pojavljanje mediteranske vrste pri Kozini Occurrence of a mediterranean species near Kozina (SW Slovenia)

0449/1 Slovenija: Primorska, Kozina, Kastelec, avtocestna baza. 400 m. n. m.. Leg. & det. T. Bačič & S. Strgulc Krajšek, 1. 6. 2013; LJU10137889

Kretski pasji jezik (*Cynoglossum creticum* Mill., syn. *Cynoglossum pictum* Aiton) je mediteranska vrsta, ki jo v Sloveniji srečamo le redkokdaj. Prepoznamo jo po skoraj centimeter velikih svetlomodrih cvetovih z izrazitimi temnimi žilami (MARTINČIČ 2007). Ta mediteranska vrsta se v Sloveniji pojavlja izključno v submediteranskem fitogeografskem območju (JOGAN (ed.) 2001), na pustih, neobdelanih tleh (MARTINČIČ 2007).

Večina podatkov o njenem uspevanju je starih več kot stoletje: to so predvsem podatki MARCHESETTIA (1896-97), ki navaja vrsto za Piran, Izolo, Koper, Ankaran, Osp in Orlek pri Sežani, ter navedba PAULINA za Griže pri Sežani (1907), ki je podprta tudi s herbarijskim nabirkom v LJU (LJU10017161). O nekdanjem uspevanju pri Opatjem Selu pričajo herbarijski primerki, ki jih je pred šestdesetimi leti nabral Filipič (21. 4. 1954, det. E. Majer, LJU10017159 in LJU10017160). Novejša je le navedba KALIGARIČA (1992, 1990), ki piše o uspevanju vrste na Kraškem robu pod velikim spodmolom pri Velikem Badinu pri Sočergi (0549/2), od koder je tudi herbarijski primerek v herbariju LJU (N. Jogan, 11. 5. 1997, LJU10017158).

Kretski pasji jezik smo opazili junija 2013 na robu asfaltna baze pri Kastelcu. Bujno je cvetel in takoj nas je pritegnil s svojo postavnostjo in čudovitimi, velikimi cvetovi v cimoznih socvetjih. Rastišče lahko označimo kot habitatni tip 31.812 »Srednjeevropska toploljubna bazofilna grmišča«. Na zaraščajočem robu kraškega travnika (združba nizkega šaša in skalnega glavinca) so tu uspevale poleg lesnih vrst *Cornus sanguinea*, *Cotinus coggygria*, *Crataegus monogyna*, *Frangula rupestris*, *Ligustrum vulgare*, *Pinus nigra*, *Prunus mahaleb*, *P. spinosa*, *Quercus pubescens*, predvsem naslednje zelnate vrste: *Asparagus acutifolius*, *Koeleria pyramidata*, *Bromopsis condensata*, *Bupthalmum salicifolium*, *Anthyllis vulneraria*, *Dianthus sanguineus*, *Dorycnium germanicum*, *Salvia pratensis* in *Sanguisorba minor*.

Od domačih vrst pasjega jezika se kretski loči po tem, da imajo njegovi cvetovi vence modre, s temnejšimi žilami, veliki pa so 7-9 mm v premeru; cvetovi navadnega in nemškega pasjega jezika merijo le 5-6 mm, venci pa so rjavordeči do skoraj škrlatni (MARTINČIČ 2007). Prvi vtis, ki nam ga je vzbudila ta takrat še neznana vrsta srhkolistnic je bil, da gre za spontano uspevanje neke okrasne vrste, ki se je sem zanesla z gradbenimi stroji. Vendar

literatura navaja, da naj bi bila vrsta v teh krajih naravno razširjena, na meji svojega areala. Kot okrasno so jo na Primorskem tudi gojili po vrtovih (in morda jo še vedno), o čemer priča zgodovinska navedba za Grgar (Sveta Gora pri Novi Gorici; SOLLA 1878), kjer naj bi vrsta uspevala podivjano kot ubežnica z vrtov. HEGI (1975) navaja, da naj bi se vrsta pojavljala adventivno tudi v Švici in Nemčiji. Vrsta je sicer razširjena po vsem Sredozemlju, v sosesčini jo najdemo na Hrvaškem (NIKOLIĆ (ed.) 2000) in v Italiji, tudi v bližini meje s Slovenijo (POLDINI 2002). V Avstriji se ne pojavlja in tudi avstrijska Neobiota (ESSL & RABITSCH, 2002) je ne omenja. Vrsta pa je omenjena v seznamu madžarskih tujerodnih vrst kot vrsta s prehodnim pojavljanjem (BALOGH & al. 2004).

Zahvala

Za pomoč pri pisanju notule se avtorici pristrčno zahvaljujeva Nejcju Joganu in Igorju Dakskoblerju, za potrditev določitve pa češkemu botaničnemu kolegu Karlu Sutorýju.

Literatura

- BALOGH, L., I. DANCZA, G. KIRÁLY, 2004: Actual list of neophytes in Hungary and their classification according to their success. In: B. MIHÁLY, Z. BOTTA-DUKÁT (eds.): Biological invasions in Hungary – Invasive plants. Természet BÚVÁR Alapítvány Kiadó, Budapest. pp. 61–92.
- ESSL, F. & W. RABITSCH, 2002: Neobiota in Österreich. Umweltbundesamt, Wien. 432 pp.
- HEGI, G., 1975: Illustrierte Flora von Mitteleuropa 5/3. Verlag Paul Parey, Berlin und Hamburg. pp. 2152–2153.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC KRAJŠEK, S. & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. p. 124.
- KALIGARIČ, M., 1990: Botanična podlaga za naravovarstveno vrednotenje Slovenske Istre. Varstvo narave, Ljubljana 16: 17–44.
- KALIGARIČ, M., 1992: Rastlinstvo Kraškega roba. Proteus, Ljubljana 54 (6/7): 224–230.
- MARCHESETTI, C., 1896-97: Flora di Trieste e de'suoi dintorni. Tipografia del Lloyd Austriaco, Trieste. p. 380.
- MARTINČIČ, A., 2007: *Boraginaceae* - srhkolistovke. In: A. MARTINČIČ, T. WRABER, N. JOGAN, A. PODOBNIK, B. TURK, B. VREŠ, V. RAVNIK, B. FRAJMAN, S. STRGULC KRAJŠEK, B. TRČAK, T. BAČIČ, M. A. FISCHER, K. ELER & B. SURINA: Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. pp. 530–545.
- NIKOLIĆ, T. (ed.), 2000: Flora Croatica, Index flore Croaticae. *Natura Croatica*: 9(1): 324 pp.
- PAULIN, A., 1907: Schedae ad Floram exsiccatam Carniolicam V. Centuria IX et X.: 341-379.
- POLDINI, L., 2002: Nuovo Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli Venezia Giulia. Regione autonoma Friuli Venezia Giulia, Azienda parchi e foreste regionali. Università degli studi di Trieste, Dipartimento di biologia. Udine. p. 158.
- SOLLA, R. F., 1878: Hochsommerflora der Umgebung von Görz (Nördliche Umgebung). Oesterreichische Botanische Zeitschrift, Wien 28 (8): 264–271.